

راهکارهای پیشنهادی برای تحقق شعار سال

نکته‌های آغازین

پیش از فهرست نمودن راهکارهای پیشنهادی، جهت اشاره اجمالی به موازینی که بر اساس آن‌ها راهکارها به دست آمده‌اند، نکات ذیل مقدم می‌گردد:

۱. این راهکارها منطبق بر شعار سال ۱۳۹۳ است: «اقتصاد و فرهنگ با عزم ملی و مدیریت جهادی»
۲. حماسه اقتصادی سابق بر این و در سال‌های گذشته به عنوان شعار سال منظور شده بود.
۳. تأکید بر همراهی «فرهنگ و اقتصاد» یکی از نکات مهم در شعار امسال است.
۴. توجه به «عزم ملی» و «مدیریت جهادی» اشاره به راهکارهای تحقق شعار سال است.
۵. مضاف «حماسه» در ابتدای شعار به قرینه معنوی حذف شده است و شعار در حقیقت این‌گونه است: «حماسه اقتصادی و فرهنگی».
۶. پاره‌ای امور اجتماعی خاصیتی دارند که اگر اکثریت جامعه با هم بر پرداختن به آن همت نگمارند، محقق نمی‌شوند. این امور تنها با عزم ملی قابلیت تحقق خواهند داشت.
۷. تکلیف نخبگان جامعه در اموری که نیازمند عزم ملی است رویکرد تبلیغی ترویجی‌ست. وظیفه دارند جامعه را نسبت به تکلیف مذکور آگاه نموده و ضرورت آن را تبیین نمایند، به نحوی که دغدغه پرداختن به آن امر اجتماعی در قلوب مؤمنین موج بزند.
۸. مدیریت جهادی مدل جدیدی در مدیریت سازمانی‌ست که سوخت و انرژی مصرفی در موتورهای انسانی چرخه‌های تولید را نه بر «دستمزد» که بر «ایمان» بنا می‌نهد. در این شیوه، کارکنان بر اساس «تشخیص» هدف و «ایمان» به ضرورت تحقق آن و «اعتماد» به مدیران و رهبران فکری و عقیدتی، عمل خود را سامان می‌دهند، نه بر اساس نیازهای مادی و توقع دستیابی به رفاه بیشتر. از این رو، کیفیت کار آن‌ها تفاوت چشمگیری خواهد کرد و مشمول امدادهای غیبی نیز می‌گردند که ما از آن با عنوان «برکت» یاد می‌کنیم.
۹. آنچه بعضی از نخبگان اجتماعی سالیان سال تذکر می‌دادند، امروز در کلام متفکران غربی نیز به صراحت یافت می‌شود: «تأثیر و تأثر متقابل و شدید اقتصاد و فرهنگ»^۱. برای ساماندهی به اقتصاد، نمی‌توان آن را مستقل از فرهنگ مورد ملاحظه قرار داد و هر مدلی که متوالی توسعه اقتصاد یا اصلاح آن شود، نباید بی‌تفاوت به فرهنگ طراحی گردد.

پیشنهاد نخستین

با توجه به نکات ذکر شده، آنچه نخبگان جامعه و نهادهای نخبگانی، مانند جامعه مدرسین، می‌توانند برای تسریع در تحقق شعار سال به انجام رسانند، قابل طرح در چند عنوان ذیل است:

۱. فعالیت ترویجی در راستای پیدایش «عزم ملی»
۲. تشویق نهادها به سوی تبدیل روش مدیریت به «مدیریت جهادی»

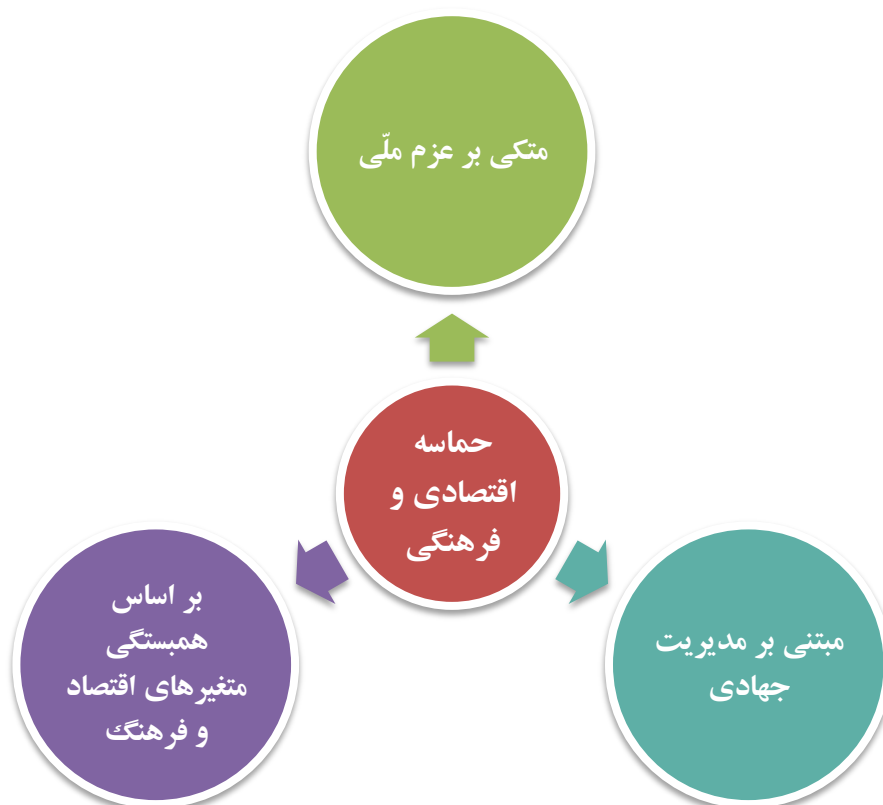
۱. «تغییرات اقتصادی»، [۰۰۰] فرهنگ‌های جوامع پیشرفته را از جنبه‌های بسیار مهم دگرگون ساخته است» «اکنون این دگرگونی‌های فرهنگی هستند که مسیر جامعه پیشرفته صنعتی را هدایت کرده [۰۰۰]» رونالد اینگلهارت، تحول فرهنگی در جامعه پیشرفته صنعتی

۳. تلاش برای غلبه دادن رویکرد «همبستگی اقتصاد و فرهنگ» در نهادهای تصمیم‌ساز

طبیعی‌ست تا زمانی که تحقق امری محتاج عزم ملی‌ست، پرداختن به نفس آن امر، پیش از تجمیع قلوب و قبل از تحقق عزم عمومی، عبث و بی‌فایده به نظر می‌رسد.

شاید این نکته در قالب یک مثال روشن‌تر به نظر آید: خودرویی به چاله در افتاده، محتاج بازوی سه‌مرد قوی‌ست. فرد حاضر منطقی نیست نیروی خود را با اعمال بر خودرو هدر دهد. او باید بگردد و قدم بزند و صدا کند، تا دو همیار بیابد. آن‌گاه می‌توانند هر سه برای بیرون آوردن خودرو همت نمایند.

وضعیت فعلی در تحقق شعار سال به نظر می‌رسد این باشد، وضعیتی که باید برای تحقق عزم تلاش نمود، با اوصافی که بیان شد؛ «مدیریت جهادی» و «همبستگی اقتصاد و فرهنگ».

راهکارها

هر جمع نخبگانی که اعتباری اجتماعی داشته باشد، می‌تواند نسبت به عناصر تشکیل‌دهنده نظام اسلامی توصیه‌هایی داشته، آن‌ها را به قرارگیری در مسیری متناسب با شعار سال تشویق کند.

جامعه مدرسین بخصوصه با توجه به چهار کارکرد ذیل که می‌توان برای آن در نظر گرفت، بر اساس سوابق عملکردی آن و اعتباری که در خود نهفته دارد:

۱. بیان تکلیف

۱/۱. برای مردم

۲/۱. برای مسئولین

۳/۱. برای روحانیت

۲. موضع‌گیری‌های

- ۱/۲. سیاسی
- ۲/۲. فرهنگی
- ۳/۲. اقتصادی
- ۳. برقراری ارتباط‌های هماهنگ‌ساز
 - ۱/۳. با مراجع
 - ۲/۳. با مسئولین
 - ۳/۳. با نخبگان
- ۴. برقراری نظم و انضباط
 - ۱/۴. در روحانیت

می‌تواند با ساختارهای نظام اسلامی تعامل نماید و با بروز کارویژه‌های خود در ارتباط با هر کدام از این عناصر، گامی مؤثر در مسیر تحقق شعار رقم بزند.

در این مختصر، خلاصه و موجز، در عباراتی کوتاه، آنچه می‌توان در تعامل با تک‌تک عناصر تشکیل‌دهنده نظام در نظر داشت و بر اساس آن عمل نمود، فهرست‌وار ذکر می‌گردد، مبتنی بر وظیفه این نهادها و توان و قدرتی که در اختیار دارند.

نهادهای تقنینی

شورای انقلاب فرهنگی، مجلس شورای اسلامی، مجمع تشخیص مصلحت

۱. ارائه طرح پیشنهادی به تک‌تک نهادهای مزبور، جهت لحاظ پیوست‌های فرهنگی در مصوبات اقتصادی
۲. طرح پیشنهادی ساماندهی دانشگاه‌ها، در جهت دور شدن از بلوای سیاسی و یافتن جایگاه علمی حقیقی
۳. طرح تشویق مراکز آموزشی و پژوهشی در راستای پرداختن به مطالعات اسلامی در علوم انسانی
۴. طرح حمایت سیاسی و اقتصادی از کرسی‌های نقد و نظریه‌پردازی در علوم انسانی
۵. طرح پیشنهادی تعاملات بین‌المللی با نهادهای آموزشی و پژوهشی خارجی فعال در عرصه فرهنگ و علوم انسانی، در مسیر یافتن راه‌حلی برای دستیابی به علوم انسانی اسلامی

نهادهای آموزشی

وزارت آموزش و پرورش

۱. بازبررسی کتب آموزشی در جهت سازگاری بیشتر محتوای فرهنگی آن‌ها با اسلام
۲. ارائه طرحی تربیتی برای القای حس آزاداندیشی در کودکان و نوجوانان، نسبت به عدم انحصار اندیشه در محتوای علمی وارداتی مندرج در کتاب‌های درسی
۳. پیشنهاد برگزاری جلسات نقد و بررسی آزادانه فرهنگ و سبک زندگی در دبیرستان‌ها، در راستای ایجاد جرأت نقد و انتقاد در باورهای عمومی نامتجانس با دین

وزارت علوم، تحقیقات و فن‌آوری

۱. ارائه طرح پیشنهادی ارتقاء و اصلاح دوره‌های آموزشی مهارت‌های زندگی در دانشگاه‌ها متناسب با فرهنگ و سبک زندگی اسلامی
۲. طراحی مناظرات دانشگاهی برای تشویق دانشجویان به اندیشه عمیق و منتقدانه در باورها و ارزش‌ها
۳. تجمیع و تحلیل آمارهای نمایانگر وضعیت فرهنگی غیرانسانی در جوامع غربی توسط دانشجویان

۴. طرح ساماندهی پایان‌نامه‌های رشته‌های علوم انسانی نسبت به تحلیل وضعیت فرهنگی غرب و مقایسه با بنیان‌های فرهنگ مترقی اسلامی

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه

۱. هدایت طلاب دارای تحصیلات دانشگاهی به فضاهای مناظرات و بحث‌های اجتماعی حوزه فرهنگ
۲. ایجاد بستری برای نشر آراء و اندیشه‌های تربیتی و فرهنگی اسلامی توسط طلبه‌ها
۳. طرح آشناسازی انتقادی طلاب با فرهنگ غربی و نمادها و عناصر آن
۴. ترویج انگیزه فرهنگ‌سازی در میان طلاب علوم دینی در جهت ایجاد دغدغه فرهنگی در آنان

نهادهای پژوهشی

۱. ارائه سند «ضرورت تعامل پژوهش‌های اقتصادی و فرهنگی» به عنوان راهبردی برای ساماندهی به پژوهش‌های اقتصادی و فرهنگی مستقل در کشور
۲. درگیر کردن نهادهای پژوهشی با بستر عمومی جامعه، در مسیر آگاه‌سازی مردم از دستاوردهای پژوهشی حوزه فرهنگ
۳. تشویق پژوهش‌های «اقتصادی فرهنگ‌محور» با حمایت سیاسی از برگزاری همایش‌های مرتبط

نهادهای رسانه‌ای

۱. تهیه دستورالعملی برای حمایت از کرسی‌های آزاداندیشی و مناظرات مرتبط با اقتصاد و فرهنگ
۲. ارائه طرحی به رسانه ملی برای تلاش جهت پوشش تمامی بحث‌های رسمی فرهنگی در مراکز آموزشی و پژوهشی کشور
۳. تشویق رسانه به ارائه طرح تولید تیزرها و کلیپ‌های ترویجی عزم ملی در ارتقاء وضعیت اقتصاد و فرهنگ
۴. ارائه طرح برگزاری همایش‌های رسانه‌ای در موضوع اقتصاد و فرهنگ؛ برنامه‌هایی تلویزیونی که مردم را تشویق به مشارکت پیامکی یا تلفنی در ارائه نظر پیرامون چالش‌های اقتصادی و فرهنگی نماید.

نهادهای تبلیغی

۱. تنظیم بروشورهای آگاهی‌دهنده برای مبلغین نسبت به بیان تکلیف آنان در ایجاد عزم ملی در مردم
۲. جمع‌آوری محتواهای تبلیغی مناسب و ارائه به طلاب که آنان را قادر به دغدغه‌مندسازی مردم نسبت به فرهنگ و اقتصاد نماید.
۳. تجهیز مبلغین و طلاب به آمارها، نمودارها و داده‌های صحیح اقتصادی و فرهنگی که بتوانند در راستای بیان نظرات خود از آن بهره بگیرند

نهادهای قضایی

۱. ارائه پیش‌نویس قوانین جدید حقوقی در راستای جرم‌انگاری رفتارهای فرهنگ‌ساز غربی در میان گروه‌های مرجع؛ بازیگران، ورزشکاران و نخبگان مطرح، گروه‌هایی که الگوی رفتاری مردم هستند.
۲. پی‌گیری برخورد مجرمانه با تشریفات‌های دولتی یا خصوصی ایجادکننده فرهنگ‌های جدید نامتجانس با دین و فرهنگ بومی (مثلاً استفاده عمومی از عینک دودی در مجالس ختم، یا فرش قرمز در جشنواره‌ها، حرکات موزون در همایش‌های ایرانگردی)

نهادهای اطلاعاتی و امنیتی

۱. توصیه اطلاعاتی جهت دقت بیشتر در جرائم فرهنگی؛ اموری که می‌تواند فرهنگ جامعه را تغییر دهد
۲. پیشنهاد شیوه جدیدی در برخورد امنیتی با مجرمین فرهنگی؛ بازیگران، ورزشکاران و نخبگان، به نحوی که نتیجه تبلیغاتی برعکس ندهد.

نهادهای اجرایی

۱. طرح کنترل شاخ و برگ‌های دولت در کل کشور نسبت به مراعات فرهنگ دینی در ادارات
۲. تنظیم و پیشنهاد یک الگوی جدید مدیریتی (جهادی) به دولت، برای ابلاغ به نهادهای اجرایی و به‌کارگیری در مدیریت دولتی به جای الگوهای تشریفاتی، پرهزینه و مبتنی بر دستمزد (الگوهای مدیریت فعلی مبتنی بر تحقیر کارمند از طریق مصرف بیشتر و تجملاتی مدیران و ارائه خدمات بیشتر به آنان است که وی را مجبور به کار بیشتر برای برون‌رفت از این تحقیر می‌نماید)

نهادهای اقتصادی

بازار پول

۱. طرح ایده‌های جدید چالش بر انگیز در حوزه تعریف «پول» و چگونگی گردش آن در جامعه، برای ایجاد فضای مناظرات و مباحثات ملی میان نخبگان و عموم مردم
۲. اعلام موضع صریح در باب ربای قرضی و بانکداری
۳. اجبار دولت به شفاف‌سازی رفتارهای بانک مرکزی و شورای پول و اعتبار در انتشار اسکناس و دادن اعتبار و مجوز خلق پول به بانک‌های دولتی و غیردولتی

بازار کار

۱. پیشنهاد برگزاری جلسات مناظره و گفتگوی اتحادیه‌ها و اصناف در راستای تحلیل چالش‌های فرهنگی و اقتصادی هر صنف توسط متصدیان همان صنف و پوشش رسانه‌ای و رسمی و انتشار تحلیل‌ها، در راستای ایجاد عزم ملی
۲. ارائه طرح بازبررسی قوانین کار در کشور، جهت تعدیل صحیح و اسلامی حقوق کارفرما و کارگر، به صورتی که جلوی اجحاف کارفرما گرفته شود، ولی در عین حال میل کارفرما را برای استخدام کارگر کم نکند.
۳. اعلام موضوع رسمی شرعی نسبت به حقوق کارفرما و کارگر و خصوصاً کارگران خویش‌فرما و کارفرمایان خانگی (مانند: اجیر کردن لوله‌کش برای تعمیرات منزل، بیان شفاف و روشن حقوق اسلامی طرفین)

بازار سرمایه

۱. اعلام موضع رسمی جامعه مدرسین نسبت به شرعی بودن یا نبودن بازی‌های کارگزاران بورس که بر اساس معادلاتی پنهان، با بالا و پایین بردن انتظارات، قیمت سهام را به صورتی قابل پیش‌بینی تغییر می‌دهند، تا سود سهام خویش را افزایش دهند. [بورس برخلاف تصورات رایج یک محیط عادلانه برای سرمایه‌گذاری نیست، بلکه نوعی بازی قمار است که توسط کارگزاران به انجام می‌رسد. معادلاتی بر این قمار حکمفرماست که راه را برای افزایش انبوه سود کارگزاران بزرگ می‌گشاید. این مسأله جای تحلیل و بررسی بیشتر دارد]
۲. پیشنهاد بازبررسی قوانین بورس و تطبیق با شرع، مانند: سفارشات دویخشی (Iceberg order)؛ درخواست‌های خریدی که حجم زیادی سهم را خریداری می‌کند، ولی روی تابلوی بورس رقمی بسیار ناچیز نمایش داده می‌شود، تا سایر سهام‌داران به سوی خرید آن سهم هجوم نبرند و از حيله کارگزار با خبر نشوند!

۱. اعلام موضع رسمی در باب ربای معاملاتی، با ذکر تمامی اقسام مبتلی به روز
۲. اعلام موضع روشن و شفاف درباره کلاه‌شرعی‌های ربوی در قالب لیزینگ، یا وام خرید یا جعاله

مردم

اقتشار مردم

۱. حساس کردن مردم نسبت به مهم بودن موضوع رابطه متقابل اقتصاد و فرهنگ
۲. تولید بروشور آگاهی‌بخش در مقیاس وسیع در بیان مواضع رسمی جامعه مدرسین نسبت به اهمیت عزم ملی و مدیریت جهادی در این برهه از انقلاب به عنوان یک تکلیف شرعی
۳. ایجاد جرأت در مردم برای مطالبه جدی از تمام بخش‌های حاکمیت در راستای ترویج فرهنگ اسلامی

گروه‌های مرجع

۱. تنظیم دستورالعملی برای ایجاد یک روند یکسان در تمامی گفتگوهای رسمی اعضای جامعه مدرسین با مردم در جهت ایجاد دغدغه نسبت به اقتصاد و فرهنگ
۲. ارتباط‌گیری با سازمان‌های متولی هماهنگ‌سازی گروه‌های مرجع؛ مانند: خانه سینما و هنر و تئاتر و فدراسیون‌های ملی ورزشی، برای توجیه مسئولیت این گروه‌ها نسبت به تغییرات فرهنگی مردم

نکات پایانی

جامعه مدرسین به عنوان یک نهاد متشکل از نخبگان مورد اعتماد و امتحان‌پس‌داده حوزوی و کارشناسان اسلام‌شناس و مسلط به مبانی، اصول و فروع دینی، روشن است که نقشی اجرایی و عملیاتی در عرصه اقتصاد ندارند. اما با توجه به درهم‌تنیدگی اقتصاد و فرهنگ و متوجه بودن بخش عظیمی از فروع دینی در باب عقود، ایقاعات و معاملات به سرفصل‌های اقتصاد خرد و کلان در جامعه اسلامی، نمی‌تواند نسبت به پدیده‌های اجتماعی موضعی نداشته باشد.

نقش اصلی جامعه مدرسین در این موضوعات، ابتدا بیان روشن و شفاف موضع کارشناسانه خود درباره این پدیده‌هاست، تا فصل‌الخطابی باشد در دنیای پرهیاهو و پرسروصدایی که قصد مخفی کردن دیدگاه‌های شریعت درباره مصائب روزگار مدرن را با بیان شبهات فراوان و پی‌درپی دارند.

در مرحله بعد، با توجه به اعتبار و دانش خود می‌تواند طرح‌ها و ایده‌هایی را به نهادهای متولی ارائه نماید، ایده‌هایی که می‌تواند در مسیر برون‌رفت از چالش‌ها راهگشا باشد.

در گام سوم، جامعه مدرسین می‌تواند از روابط خود با نهادها و اقتشار استفاده نموده، در ایجاد دغدغه دینی در عرصه‌های اقتصادی و فرهنگی تلاش نماید.

مواردی که به عنوان راهکار در این نوشته عرضه شد، مبتنی بر توانمندی‌های ذکر شده در اعضای جامعه مدرسین است که می‌تواند در مسیر ایجاد حماسه اقتصادی و فرهنگی مبتنی بر سه بُعد: عزم ملی، مدیریت جهادی و همبستگی اقتصاد و فرهنگ، گام پراهمیت و تأثیرگذاری محسوب گردد.